

Republička agencija za elektronske komunikacije ("RATEL")

Višnjićeva 8
11000 Beograd

Predmet: Komentari MadNet d.o.o. na javno objavljeni nacrt "Pravilnika o načinu korišćenja radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja"

Poštovani,

Na osnovu javno objavljenog poziva na Vašem sajtu, dostavljamo vam komentar na objavljeni nacrt pravilnika o načinu korišćenja radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja.

Za početak, moramo skrenuti pažnju na neke od ciljeva i načela regulisanja odnosa u oblasti elektronskih komunikacija koja su definisana Članom 3. Zakona o elektronskim komunikacijama jer ovaj pravilnik direktno utiče na ostvarivanje istih:

Ciljevi i načela regulisanja odnosa u oblasti elektronskih komunikacija

Član 3

Ciljevi i načela regulisanja odnosa u oblasti elektronskih komunikacija zasnivaju se na:

- 1) obezbeđivanju uslova za ravnomeran razvoj elektronskih komunikacija na celoj teritoriji Republike Srbije;*
- 2) obezbeđivanju predvidivosti poslovanja i ravnopravnih uslova za poslovanje operatora;*
- 3) usklađivanju obavljanja delatnosti u oblasti elektronskih komunikacija sa domaćim i međunarodnim standardima;*
- 6) podsticanju konkurencije, ekonomičnosti i delotvornosti u obavljanju delatnosti elektronskih komunikacija;*
- 7) podsticanju racionalnog i ekonomičnog korišćenja numeracije i radio-frekvencijskog spektra;*
- 8) obezbeđivanju maksimalne koristi za korisnike elektronskih komunikacija, uključujući osobe sa invaliditetom, starije i socijalno ugrožene korisnike, naročito u smislu izbora, cene i kvaliteta;"*

Kako ovaj pravilnik direktno utiče na ispunjenje gore proklamovanih ciljeva definisanih Zakonom o elektronskim komunikacijama, a samim time i svrhe postojanja RATELA kao nadležnog regulatornog tela, napomenućemo i kako je on direktno povezan sa njima:

1. Ravnomerni razvoj elektronskih komunikacija na celoj teritoriji Republike Srbije se očigledno do danas nije dogodio. Problem nedostatka telekomunikacione infrastrukture, pre svega u ruralnim krajevima, nadomestili su operatori koji korisnicima pružaju usluge pristupa internetu putem sopstvene infrastrukture koja se zasniva na korišćenju radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja.
2. Predvidivost poslovanja moguća je samo ukoliko se na duži rok ne menjaju zakoni, pravila/pravilnici i druga regulativa koja utiče na rad operatora. RATEL je pokazao tendenciju da relativno često, na skoro godišnjem nivou, vrši izmene pravilnika koji regulišu ovu oblast, najčešće sa negativnim finansijskim efektima po operatore.
3. Po pitanju usklađivanja sa domaćim i stanim standardima RATEL je učinio značajan pomak napred u poslednje 2-3 godine ali ostaje nejasno na osnovu kojeg standarda/preporuke ili domaćeg zakona (pošto takav zahtev ne poznaje Zakon o elektronskim komunikacijama) se traži evidentiranje uređaja koji koriste radio-frekvencije po režimu opšteg ovlašćenja i to na način predložen u objavljenom nacrtu pravilnika.
6. Konkurencija se podstiče omogućavanjem većeg broja operatera sa većim brojem servisa što krajnjim korisnicima omogućava veći izbor. Uvođenjem novih nameta i/ili nepotrebnih administrativnih procedura, kako je predviđeno nacrtom pravilnika sigurno će doći do smanjenja broja operatora a samim tim i konkurencije.
7. Podsticanje racionalnog i ekonomičnog korišćenja radio-frekvencijskog spektra može se postići proširenjem broja frekvencija čije je korišćenje dozvoljeno po režimu opšteg ovlašćenja kao što su tu uradile druge zemlje EU koje imaju slične probleme sa TK infrastrukturom kao i Srbija (Poljska, Češka...).
8. Obezbeđivanje maksimalne koristi za korisnike postiže se stvaranjem uslova na tržištu koji operatorima omogućavaju da pruže maksimalan kvalitet po minimalnoj ceni.

U skladu sa gore navedenim, skrećemo pažnju na konkretne propuste koji se nalaze u objavljenom nacrtu pravilnika i predlažemo korekcije istog kako bi se oni otklonili a pravilnik privedo duhu zakona i potrebama korisnika i učesnika na tržištu elektronskih komunikacija u Srbiji.

a) Podela na evidentirano i neevidentirano korišćenje radio-frekvencija po opštem ovlašćenju

Iako Zakonom o elektronskim komunikacijama to nije predviđeno, RATEL je u nacrtu pravilnika predvideo da postoje radio-frekvencije i uslovi korišćenja koji se ne evidentiraju i oni koji se evidentiraju. Ne samo, to na kraju predloženog formulara spominje se naplata 'troškova evidentiranja'. Iz ovoga se može zaključiti da RATEL želi da naplati korišćenje radio-frekvencija po opštem ovlašćenju a što je u suprotnosti sa članom 31. Zakona o elektronskim komunikacijama koji definiše da se naknada naplaćuje samo imaočima pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija. Takva namera je takođe i u suprotnosti sa članovima 26. i 33. Zakona o elektronskim komunikacijama a koji definišu načine finansiranja RATEL-a:

Sredstva za rad Agencije

Član 26

Sredstva za rad Agencije obezbeđuju se iz prihoda koje Agencija ostvari od naknade za korišćenje numeracije, naknade za korišćenje radio-frekvencija, naknade za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija, kao i prihoda koje Agencija ostvari pružanjem usluga iz svoje nadležnosti, koje se plaćaju u skladu sa ovim zakonom.

Naknada za pružanje usluga iz nadležnosti Agencije

Član 33

Visina naknade za pružanje usluga iz nadležnosti Agencije utvrđuje se prema vrsti usluge koju Agencija pruža u skladu sa ovim zakonom (izdavanje i produženje dozvola za korišćenje numeracije i pojedinačnih dozvola za korišćenje radio-frekvencija, ocenjivanje usaglašenosti, tehnički pregledi), imajući u vidu troškove Agencije za pružanje tih usluga.

Iz gornjih citata Zakona o elektronskim komunikacijama jasno je da RATEL nema zakonsku mogućnost da naplaćuje troškove evidentiranja jer oni ne spadaju u usluge iz nadležnosti Agencije kojima se Agencija može finansirati.

Pored svega navedenog, ovakva namera svakako nije u saglasnosti sa proklamovanom državnom politikom ukidanja parafiskalnih nameta već je uvođenje dodatnih finansijskih opterećenja, za šta na osnovu finansijskih prihoda koje RATEL već ostvaruje ne postoji opravdanje.

Ukoliko je namera bila da se kroz način evidentiranja omogući smanjenje smetnji i lakše otkrivanje ilegalnih operatera kojih danas u Srbiji ima puno i koji rade bez plaćanja bilo kakvih naknada i poreza ili kontrole upotrebe radio-frekvencija, mogli bi da podržimo ovakvu nameru ali **isključivo** ukoliko bi se evidentiranje obavljalo uz davanje minimuma podataka neophodnih za praćenje upotrebe radio-frekvencija, dostavljalo elektronskim putem, i vršilo bez naplate naknade za evidentiranje. To bi omogućilo operatorima da lako i jednostavno sa RATEL-om razmenjuju podatke o korišćenju radio-frekvencija. Naravno, podrazumeva se da se tada moraju evidentirati SVI oni koji koriste radio-frekvencije po režimu opšteg ovlašćenja a ne samo

registrovani operatori kod RATELa. Bilo šta drugo bilo bi jasna diskriminacija registrovanih operatora u odnosu na ostale korisnike radio-frekvencija.

Vezano za obim i količinu podataka koji je RATEL traži u predlogu obrasca EPF001, možemo reći da su podaci koji se traže nepotrebni u smislu kontrole korišćenja radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja i samo iziskuju nepotrebno dodatno angažovanje kako od strane korisnika radio-frekvencija tako i zaposlenih u RATELu. Čini nam se da je dati obrazac nastao 'preslikavanjem' procedure za izdavanje pojedinačnih dozvola što svakako nije niti u duhu domaćeg zakona, niti preporuka CEPTa. Pored toga, predloženi obrazac nije u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

U skladu sa gore navedenim, predlažemo da se u predloženom nacrtu pravilnika ukine evidentiranje korišćenja radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja.

Ukoliko RATEL ostane pri (po nama pogrešnoj) nameri da se vrši evidentiranje, predlažemo da se ono omogući elektronskim putem, prikupljanjem samo navedenih podataka, na način iskazan u prilogu 1 ovog komentara, i to bez naknade troškova evidentiranja kao i da se ono odnosi na sve korisnike radio-frekvencija a ne samo na registrovane operatore.

b) Lista radio-frekvencija, način korišćenja

Prve usluge brzog pristupa internetu (broadband internet) građanima su ponudili upravo operateri kao što je MadNet koji je još 2001. godine, značajno pre nego što je Telekom Srbije ponudio uslugu ADSL-a, prvo privredi a posle i građanima ponudio ovu uslugu. Operatori sličnog profila pojavili su se kasnije u celoj Srbiji i danas je brz pristup internetu u nekim delovima Srbije i dalje moguć samo zahvaljujući operatorima koji svoju uslugu pružaju putem radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja. Ovaj pravilnik reguliše 'osnovne uslove' za njihov rad odnosno korišćenje radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja. Zemlje koje su se nekada zajedno sa bivšom Jugoslavijom ubrajale u 'Istočni Blok' kao što su Poljska, Češka, Slovačka imaju takođe puno sličnih operatera. Zbog toga su njihova regulatorna tela, kako bi olakšala rad operatera a poboljšala kvalitet usluge koji se pruža korisnicima, proširile listu radio-frekvencija koje se koriste bez izdavanja pojedinačne licence u odnosu na preporuke međunarodnih tela a u skladu sa specifičnostima koje se odnose na njihove zemlje.

Jedna od specifičnosti naše zemlje je široka upotreba 5.x Ghz radio-frekvencija za prenos podataka i pristup internetu te smatramo da bi za opseg radio-frekvencija 5150-5350 MHz trebalo dozvoliti korišćenje i van zatvorenog prostora. Prilike u stvarnom životu su takve da RATEL neće moći na terenu da ograniči upotrebu ovog dela radio-frekventnog spektra te je zbog toga bolje da na ovaj način reguliše način njegovog korišćenja.

U skladu sa navedenim predlažemo da se za radio-frekventni opseg 5150-5350 Mhz ukine navedeno ograničenje "u zatvorenom prostoru" i dozvoli srednja izračena snaga (e.i.r.p.) od 1w.

Kada je u pitanju korišćenje radio-frekvencija u opsegu 2400-2483.5 MHz, ukoliko bi RATEL istrajao u svojoj (po nama pogrešnoj) nameri da vrši evidenciju na predložen način, navođenje ovog radio-frekventnog opsega u tu kategoriju uz ograničenje od 100mw izračene snage značilo bi da svaki korisnik novijeg

INTERNET SOLUTIONS PROVIDER

Žarka Fogaraša 37, 26000 Pančevo, www.madnet.rs
Telefon: 013.355.505, Fax: 013.303.805, Podrška: 064.813.0000

notebook računara mora da se evidentira jer gotovo svi imaju ugrađene antene unutar ekrana i emituju više od 100mw izračene snage a koriste se i na otvorenom prostoru.

U skladu sa navedenim, predlažemo da se ukine evidentiranje ili da se opseg od 2400-2483.5 Mhz oslobodi evidentiranja za izračene snage do 200mw.

c) Način vođenja javne rasprave

Svesni smo da je javna rasprava o nacrtu Pravilniku o načinu korišćenja radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja sprovedena u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama ali smatramo da bi radi kvalitetnijeg sagledavanja potreba i problema iz realnog života a na koje ovaj Pravilnik utiče, bilo dobro da se napravi i javna tribina/sastanak sa zainteresovanim stranama na kojima bi se brzo i efikasno razmenila mišljenja i na taj način došlo do kvalitetnijeg finalnog dokumenta. Stiče se utisak da su usled nedostatka komunikacije između operatora i RATEL-a neka predložena rešenja (evidentiranje, izgled obrazaca i traženi podaci) našla svoje mesto u nacrtu Pravilnika bez prethodnog punog razumevanja procesa rada operatora i njihovog načina pružanja usluga koje se zasnivaju na korišćenju radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja.

U skladu sa navedenim, predlažemo da nakon isteka roka za podnošenje komentara i zvaničnog zatvaranja javne rasprave RATEL organizuje javni skup na kojem bi zainteresovane strane i RATEL konstruktivnom razmenom mišljenja omogućili usvajanje kvalitetnog Pravilnika koji bi mogao biti na snazi duži period.

U Pančevu, 23.01.2013.

Nenad Orlić
Direktor

INTERNET SOLUTIONS PROVIDER

Žarka Fogaraša 37, 26000 Pančevo, www.madnet.rs
Telefon: 013.355.505, Fax: 013.303.805, Podrška: 064.813.0000

PRILOG 1 – PREDLOG PODATAKA KOJI BI SE DOSTAVLJALI RATELU ELEKTRONSKIM PUTEM

NAZIV PRAVNOG LICA/ IME FIZIČKOG LICA:	
ADRESA SEDIŠTA PRAVNOG LICA/ ADRESA STANOVANJA:	
KONTAKT TELEFON:	
PIB / MATIČNI BROJ: *	

ADRESA RADIO STANICE:	
TIP UREĐAJA:	
FREKVENCIJA:	
SSID / IDENTIFIKACIJA:	

* Korisnik bi imao izbor ili/ili polja.

Način dostavljanja: XML format

Evidencija se vrši bez naknade